

No : 2024-03

Tarih : 09.01.2024

Konu : Enflasyon Muhasebesine Hazır Mısınız?

Enflasyon düzeltmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesine yönelik hazırlanan “555 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği” 30 Aralık 2023 tarihli Resmî Gazete’de (2. Mükerrer) yayımlanmıştır.

- Tebliğe ulaşmak için [tıklayınız](#).
- Okuma kolaylığı açısından Tebliğ’in kapsamına ilişkin hazırlamış olduğumuz “İçindekiler” bölümü için [tıklayınız](#).

24 Kasım 2023 tarihinde yayımlanan Taslak Tebliğ’de, son yapılan değişiklikleri Taxia olarak sizler için bir karşılaştırma tablosu hazırladık.

- Karşılaştırma tablosu için [tıklayınız](#).

3’üncü kez güncellenen Tebliğ Taslağı’ndaki değişiklikleri [“Aralık Ayı Mali / Vergisel Gelişmeler”](#) bültenimize konu etmiştik. Bu değişiklikleri konu başlıkları ile özetleyecek olursak;

- Enflasyon düzeltmesi yapacak olanların kapsamı (kamu şirketleri, iş ortaklıkları)
- Eskiden ayrılmış ve sermayeye ilave edilmiş olan fonların kapsamı
- Özsermaye kalemlerinin vasfının vurgulanması
- Yıllara sâri işlerde özellikli durumlarda düzeltmeye esas tarih
- Bölünme yoluyla devredilen varlıklarda düzeltmeye esas alınacak tarihler
- Tamamı ayrılmamış amortismanlar ve ömrünü tamamlayan kıymetler
- Sonuçların alt kayıtlarda gösterilmesi
- Geçmiş yıl karlarında vergilendirme konusunda ilave açıklamalar (madde 55)
- 2024 yılında KKEG ile vergiden istisna edilmiş olan tutarlar
- Enflasyon düzeltmesi kayıtlarının nasıl ve ne zaman yapılacağı ve
- Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesabında yer alan değerler

Bu blog yazısı [Tebliğ’i nasıl okumamız gerektiğine ilişkin](#) kaleme alınmış olup, bir **“uygulama kılavuzu”** mahiyetindedir. Tebliğ’in kapsamı okuma kolaylığı açısından tasnif edilmiş, Tebliğ’deki ilgili kısımlar [birebir](#) kullanılmıştır.

İyi okumalar dileriz.

1. Giriş

1.1. Enflasyon Düzeltmesi Nedir?

“213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasında enflasyon düzeltmesi, "mali tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanması" şeklinde tanımlanmıştır. Buna göre [enflasyon düzeltmesi, mali tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetlerin Türk Lirası değerlerinin, tablonun ait olduğu tarihteki değerine yükseltilmesinden ibaret bir işlemdir.](#) Düzeltme,

parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayıları ile çarpılması suretiyle gerçekleştirilecektir.”

1.2. Hangi Mali Tablolar Düzeltme İşlemine Tabi Tutulacaktır? (Tebliğ/Md.7)

“213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (8) numaralı bendinin (b) alt bendinin verdiği yetkiye dayanılarak, enflasyon düzeltmesi yapmak zorunda olan mükelleflerce, mali tablolardan sadece bilançonun enflasyon düzeltmesine tabi tutulması uygun görülmüştür.”

1.3. Bilançoda Hangi Kıymetler Düzeltme İşlemine Tabi Tutulacak? (Tebliğ/Md.9)

“Bilançoda görünen parasal olmayan kıymetlere ait değerler, bilanço tarihi itibarıyla bu kıymetlerin satın alma gücünü gösteren değerler olmadığından, bilançonun enflasyonun etkilerinden arındırılmasını teminen enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.”

“Nevi itibarıyla iktisadi işletmelere dâhil bulunan kıymetlerden parasal ve parasal olmayan kıymetler bu Tebliğ eki listelerde (EK 1 ve EK 2) yer almaktadır. Söz konusu listelerde öz sermaye kalemlerine yer verilmemekle birlikte, aksine bir hüküm olmaması ve Tebliğde bir belirleme yapılmamış olması şartıyla, bu Tebliğ uygulamasında öz sermaye kalemleri "parasal olmayan kıymet" olarak addolunur.”

1.4. Enflasyon Düzeltmesini Kimler Yapacak? (Tebliğ/Md.8)

“Enflasyon düzeltmesi, kollektif, adî komandit ve adî şirketler dâhil kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından yapılır.

Kurumlar vergisi mükellefi olan iş ortaklıklarının da bilançoları enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

Diğer yandan;

- Kayıtlarını Türk para birimi dışında başka bir para birimiyle tutmalarına izin verilen mükellefler ve
- Kayıtlarını Türk para birimi dışında başka bir para birimiyle tutmalarına izin verilen, ancak Türk para birimiyle kayıt yapmaya dönen mükelleflerden, Türk para birimiyle kayıt yapmaya başlanılan hesap döneminden itibaren üç hesap dönemi geçmemiş olanlar ile
- Bilanço esasına göre defter tutmayan gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri

enflasyon düzeltmesi yapamazlar.”

1.5. Enflasyon Düzeltmesinde “Kayıt Zamanı” Ne Zamandır? (Tebliğ/Md.51)

“Enflasyon düzeltmesi yapılan geçici vergi dönemleri ve hesap dönemlerine ilişkin düzeltme işlemleri, tabi olunan vergi türü dikkate alınarak, söz konusu dönemlere ait geçici vergi/gelir/kurumlar vergisi beyannamelerinin (süre uzatımları dâhil kanuni süre içerisinde) verilme tarihine kadar yapılır, düzeltmenin yapıldığı tarih itibarıyla yasal defterlere kaydedilir.”

“2023 yılına ilişkin yapılan enflasyon düzeltmesine ait kayıtlar 2023 yılı yasal defterlerine, 2024 ve izleyen dönemlerde yapılacak enflasyon düzeltmesine ait kayıtlar da ilgili dönem defterlerine intikal ettirilir.”

1.6. Enflasyon Düzeltme İşleminin Yapılmamasının Bir Müeyyidesi Var Mıdır? (Tebliğ/Md.56)

“213 sayılı Kanunun enflasyon düzeltmesine ilişkin hükümleri esas itibarıyla değerlendirme hükümleridir. Bu nedenle, enflasyon düzeltmesi yapmak zorunda olan mükelleflerin düzeltme işlemini yapmamaları, değerlendirme işleminin usulüne göre yapılmaması hükmünde olup cezai müeyyide de aynı yönde uygulanır.”

“Enflasyon düzeltmesine ilişkin işlemlere paralel olarak Tekdüzen Hesap Planında yapılan düzenlemelerin yer aldığı 12 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile belirlenen muhasebe usul ve esaslarına uyulmaması durumunda, 213 sayılı Kanunun ilgili hükümleri uyarınca gerekli cezai işlemler uygulanır.”

2. Enflasyon Düzeltmesinde Adımlar (2023 Yılı İçin)

2.1. Mali Tabloda (Bilanço) Yer Alan Kıymetlerden Hangilerinin Parasal Olmayan Kıymet Olduğunun Tespit Edilmesi

Tespit işlemine ilişkin detaylı açıklamalara “1.3.” no.lu başlıkta yer verilmiştir.

2.2. Tespit Edilmiş Parasal Olmayan Kıymetlerin Enflasyon Düzeltmesinde Dikkate Alınacak Tutarlarının Bulunması (Tebliğ/Md.13,14,15)

“Parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işleminde, düzeltmeye esas tarih itibarıyla sahip olduğu ve 213 sayılı Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre, Tebliğin bu maddesi de dikkate alınmak suretiyle, tespit edilen tutarları/değeri esas alınır.”

“Parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarları belirlenirken bir kısım değerler, parasal olmayan kıymetlerin 213 sayılı Kanunun değerlendirme hükümlerine göre bulunan tutarlarından düşülür ve bu işlemten sonra bulunan miktarlar düzeltmeye esas alınır.”

“Bu kapsamda

- Düzeltmeye esas alınacak tutara ulaşılrken; ROFM (Reel Olmayan Finansman Maliyeti), ilgili parasal olmayan kıymetin düzeltmeye esas değerinden düşülmek suretiyle düzeltme işlemi yapılır. Maliyet veya alış bedelleri içerisinde ROFM ihtiva edebilen, iktisadi işletmeye dâhil kıymetler Tebliğe ekli listede (EK 3) yer almaktadır.
- 1/1/2024 tarihinden önce ayrılmış ve sermayeye ilave edilmiş olan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları, artış olarak dikkate alınmaz ve bunlar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmaz.”

“213 sayılı Kanunun geçici 31 inci maddesi, geçici 32 nci maddesi ve/veya mükerrer 298 inci maddesinin (C) fıkrası kapsamında yeniden değerlemeye tabi tutulmuş iktisadi kıymetler için, en son yapılan yeniden değerlendirme sonrası değerler düzeltmeye esas tutar olarak dikkate alınır”

2.3. Tespit Edilmiş Parasal Olmayan Kıymetlerin Enflasyon Düzeltmesinde, Düzeltmeye Esas Tarihleri ve Düzeltme/Taşıma Katsayılarının Belirlenmesi (Tebliğ/Md.17,18)

“2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun düzeltilmesi işlemi, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Türkiye geneli için hesaplanan ve aylar itibarıyla açıklanan Yİ-ÜFE değerleri göz önünde

bulundurulurak aşağıdaki formüle göre saptanacak olan düzeltme katsayıları kullanılarak yapılacaktır.”

$$\text{Düzeltme Katsayısı} = \frac{\text{Mali Tablonun Ait Olduğu Aya İlişkin Yİ-ÜFE}}{\text{Düzeltmeye Esas Alınan Tarihi İçeren Aya İlişkin Yİ-ÜFE}}$$

“Düzeltme işlemini yapabilmek için kullanılması zorunlu olan "Düzeltme Katsayısını", belirlemek amacıyla; 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler için esas alınacak "Düzeltmeye Esas Tarih" aşağıdaki esaslara göre belirlenecektir:

- Alış bedeli ile değerlenen menkul kıymetler ve mali duran varlıklar için: **Satın Alma Tarihi.**
- İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dâhil edilen unsurlar, yıllara sâri inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddi duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddi olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sâri inşaat ve onarım hakedişleri ile haklar ve şerefiyeler, özel fonlar (sabit kıymet yenileme fonu, 5520 sayılı Kanunun 5/1-e bendi gereğince oluşturulan fon gibi parasal olmayan kıymet olarak kabul edilen fonlar), kâr yedekleri için: **Defterlere Kayıt Tarihi**
- Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak denmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal kârları için: **Tahsil Tarihi.**
- Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için: **deme Tarihi.**
- Aynı sermaye olarak konulan kıymetler için: **Mülkiyetin İntikal Ettiği Tarih.**
- Kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve net dönem kârının, parasal olmayan kıymet olarak kabul edilecek fonların, öz sermaye kalemlerine ait fark hesaplarının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla arttırılan sermaye için: **Tescil Tarihi.**
- Nakdi sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: **deme Tarihi.**
- Aynı sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için: **Sermaye Olarak Konulan Kıymetlerin Mülkiyetinin İntikal Ettiği Tarih.**
- Temettü karşılığı alınan hisse senetleri için: **İştirak Edilen şirket Sermayesinin Tescil Tarihi.**
- Parasal olmayan karşılıklar için: **Bağlı Oldukları İktisadi Kıymet İçin Belirlenen Tarihler.**

4

“31/12/2023 tarihinden öncesine rastlayan devir, nev’i değişikliği ile tam ve kısmi bölünme işlemleri nedeniyle işletme aktifinde yer alan iktisadi kıymetlerin düzeltmeye esas tarihi olarak devir tarihi değil söz konusu kıymetlerin devir alınan, nev’i değişen veya bölünen işletmenin envanterine alındığı; birleşmede ise birleşilen kurumun kayıtlarına intikal ettiği (Tebliğin bu maddesinde ayrıntıları gösterilen) tarih düzeltmeye esas tarih olarak dikkate alınacaktır.”

“Diğer yandan toplulaştırılmış yöntemlere göre bulunan katsayılar kullanılarak da düzeltme işlemi gerçekleştirilebilir. Toplulaştırılmış yöntemler kullanılarak düzeltilebilecek parasal olmayan kıymetler, stoklarla sınırlıdır.”

“Basit Ortalama Yöntemi” ve “Stok Devir Hızı Yöntemi” olmak üzere iki tür toplulaştırılmış yöntem belirlenmiştir.”

- *Bu yöntemlerin ayrıntılarına Tebliğ’in 18. Maddesinde yer verilmiştir.*

2.4. Tespit Edilmiş Düzeltmeye Esas Tutarların Ait Oldukları Düzeltme/Taşıma Katsayılarıyla Çarpılması, Parasal Olmayan Kıymetlerin Düzeltilmiş Tutarlarının Hesaplanması, Düzeltilmiş Değerler ile Düzeltme Öncesi Değerler Arasındaki Enflasyon Farklarının Kayıtlara Alınması (Tebliğ/Md.26)

“Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilecektir.”

“Enflasyon düzeltme hesabı ise (698 Hesap), parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesaba ifade eder. Parasal olmayan varlıkların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan kaynakların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir.”

“2023 hesap dönemi sonuna ait bilançonun enflasyon düzeltmesinde, parasal olmayan kalemlerin düzeltilmesinden ortaya çıkan düzeltme farkları ve sıfırlanması gereken özkaynak kalemleri "Enflasyon Düzeltme Hesabı"na aktarılır. "Enflasyon Düzeltme Hesabı"nın kalanı gelir ya da gider unsuru olarak dikkate alınmayıp "Geçmiş Yıllar Kârları Hesabı"na veya "Geçmiş Yıllar Zararları Hesabı"na aktarılarak kapatılır.”

2.5. Parasal Olmayan Kıymetlerin Düzeltilmiş Değerleriyle, Parasal Kıymetlerin İse Düzeltmeye Tabi Tutulmaksızın Mali Tabloda Gösterilmesi

Gösterime ilişkin detaylı açıklamalara yukarıda yer verilmiştir.

Konuyla ilgili vergi ve muhasebe uygulamaları yanında, ticaret hukukunu, regülasyona tabi şirketleri, halka açıkları ilgilendiren önemli düzenlemeleri de takip etmekte fayda bulunmaktadır.

Bu konuda şu içeriklere de göz atmak isteyebilirsiniz. Özellikle yeniden değerlendirme yapmış olan firmaların linkte yer alan yazılarımızı okumasını tavsiye ederiz.

[2022-31 / Yeniden Gelen Yeniden Değerleme Uygulaması Tebliğ Taslağı](#)

[Makale | Maliye'den Aldım 12; Enflasyon Düzeltmesine Gittim 9. Bilin Bakalım Bu Ne?](#)

Taxia ve Taxademy iş birliğinde bu konuda webinarlar yapıyoruz, önde gelen sivil toplum kuruluşları ile yerinde toplantı ve çalıştaylar düzenliyoruz. Sizleri de mutlaka bekleriz.

Sevgi & Saygılarımızla,

Tax & International Advisory | Taxia & Taxademy